

Natura 2000-handleplan 2016– 2021

Kogsbøl og Skast Mose

Natura 2000-område nr. 103

Fuglebeskyttelsesområde F69

Titel: Natura 2000-handleplan for Kogsbøl og Skast Mose

Udgiver: Tønder Kommune

År: 2017

Forsidefoto: Krat i Kogsbøl Mose, Conny Brandt

Kort: © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering © Tønder Kommune

Må citeres med kildeangivelse.

TØNDER KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	4
Baggrund.....	5
Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan	7
Behov for indsatser.....	8
Indsatser fordelt på aktør	10
Prioritering af den forventede indsats.....	11
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse.....	12
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	13
Bilag 2: Indsatsprogram fra den statslige Natura 2000-plan	14
Bilag 3: Arter på udpegningsgrundlaget	15
Bilag 4: Kortbilag	16

Resumé

Handleplanen for Kogsbøl og Skast Mose beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er at bevare og fremme bestandene af de fuglearter, området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for arterne rørhøg og tinksmed.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Baggrund

Miljø og Fødevarerministeriet har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på ministeriets [hjemmeside](#).

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Tønder Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for fuglebeskyttelsesområde F69 for Kogsbøl og Skast Mose.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen ønsker selv at udarbejde en drifts- og plejeplan for egne arealer, og resumé af denne plan kan ses i bilag 1. Herudover indgår denne drifts- og plejeplanlægning for offentlige arealer kun i handleplanens afsnit vedrørende indsatser fordelt på aktør.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsten mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse

nr. 1533 af 10. december 2015). De berørte kommuner har screenet planens indhold. Det vurderes ikke, at planen vil få en negativ indvirkning på miljøet, og derfor har kommunen truffet afgørelse om, at der ikke skal foretages en udvidet miljøvurdering. Afgørelsen er truffet i henhold til § 4, stk. 4, i miljøvurderingsloven.

Derudover bemærkes det, at der for samtlige statslige Natura 2000-planer foretaget en strategisk miljøvurdering. De udarbejdede kommunale Natura 2000-handleplaner har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Handleplanerne sætter ikke nye rammer for fremtidige anlægstilladelser og vil ikke kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende perioden arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Indsats	Tiltag og ejerforhold
Sikring af hedehøgs ynglesteder	Realiseret på kommunalt- og privatejede arealer gennem deltagelse i <i>Projekt Hedehøg</i> med oplysning til lodsejere og sikring af reder for 10.000 kr./år.

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Naturstyrelsens arealer: Status for gennemførelse i 1. planperiode

Naturstyrelsen har ikke tidligere udarbejdet nogen særskilt plejeplan for arterne på udpegningsgrundlaget for dette fuglebeskyttelsesområde.

For nærmere oplysninger omkring tidligere drift- og plejeplaner henvises til resumé af NaturErhvervstyrelsens handleplan for 1. planperiode 2009-2015 – se nedenstående link:

http://naturhandleplaner.cowi.webhouse.dk/dk/toender_nr_103_kogsboel_og_skast_mose/bilag/bilag_4_resume_af_offentlige_lodsejeres_drifts_og_plejeplaner/bilag_4_resume_af_offentlige_lodsejeres_drifts-og_plejeplaner.htm

NaturErhvervsstyrelsen har ikke foretaget nogen specifikke tiltag for arter på udpegningsgrundlaget.

Som der er beskrevet i NaturErhvervstyrelsens handleplan har Naturstyrelsen og Tønder Kommune forsøgt at gennemføre et hydrologiprojekt i området til gavn og glæde for bl.a. sortterne og tinksmed jf. tabel 2

Tabel 2. Oversigt over planlagte indsatser der er gennemført, som gavner arter på udpegningsgrundlaget

Art (navn)	Artstiltag	Begrundelse for gennemførelse af ikke planlagt artsplejetiltag
Sortterne Tinksmed	Vandstandsregulering	Naturstyrelsen har i perioden fra 2009-2013 forsøgt at gennemføre et statsligt hydrologiprojekt i området for at forbedre den naturlige hydrologi i mosen og dermed også livsbetingelserne for særligt sortterne og tinksmed som ikke længere har egnede levesteder i Natura 2000-området. Der er lavet omfattende forundersøgelser, men der har ikke været tilstrækkelig lokal opbakning til at Naturstyrelsen har kunnet gennemføre den ønskede vandstandsregulering

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Kogsbøl og Skast Mose beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor allerede igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i deres helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Opgørelsen af behov for indsatser omfatter ikke arealer ejet af Naturstyrelsen, da de som offentlige lodsejer selv har udarbejdet en plejeplan for egne arealer. Resumé af plejeplanen fremgår af bilag 1.

Indsats for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer

Miljø- og Fødevareministeriet har i forbindelse med udarbejdelsen af handleplan for perioden 2010-2015 vurderet, at der ikke er behov for indsats på de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i området for perioden til og med 2021.

Indsats mod prædation og forstyrrelse

For en række fuglearter på udpegningsgrundlaget vurderes det, at der kan være behov for en supplerende indsats i forhold til forstyrrelser og prædation, hvor disse indsatser ikke i tilstrækkeligt omfang løftes af den igangsatte indsats fra første planperiode eller af den nuværende udøvelse af lovgivning vedrørende færdsel og jagt.

Indsatser overfor forstyrrelse og prædation inden for kommunernes ressortområde vil kunne finde sted efter konkret vurdering af hvor og i hvilket omfang, der er behov for dette.

Modstridende interesser

Arter på udpegningsgrundlaget har behov for både lysåbne og mere tilgroede levesteder i hedemoseområdet, men med beskyttelsesområdets størrelse og karakter, vurderes det, at der ikke er modstridende interesser mellem sikring af gunstig bevaringsstatus for områdets udpegningsarter.

Tabel 3. Behov for forvaltningstiltag for arter*

Ingen behov på privatejede arealer.

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

Indsatser fordelt på aktør

Det vurderes, at der ikke er behov for en nærmere fordeling af indsatserne i Natura 2000-planen for 2016-2021 mellem kommunerne og Naturstyrelsen for de enkelte retningslinjer i Natura 2000-planens indsatsprogram. Kommunerne og de statslige styrelser løfter hver især indsatserne inden for eget ansvarsområde. Resumé af Naturstyrelsens drifts- og plejeplan med angivelser af indsatser for arter fremgår af bilag 1 og Tønder Kommunes planlagte indsats for arter i tabel 3.

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- sammenhæng i naturen
- levesteder for ynglefugle
- bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 2). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Indsatsen prioriteres som følger:

1. *Pleje af lysåbne naturtyper:* Der arbejdes for at sikre pleje af lysåbne naturtyper. Der vil være tale om indsatser som græsning, og/eller slåning af lysåbne naturtyper.
2. *Indsats for truede ynglefugle:* Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
3. Indsatser i områder med positiv lodsejerinteresse prioriteres

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Tønder Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 4, og i den forbindelse tager kommunen en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 4 viser kommunens plan for interessentinddragelse. Der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 4. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Orientering af Grønne Råd	Kommunerne afholder møder 3 gange årligt	Hele planperioden
Pleje af lysåben natur	Oplysning til lodsejere om tilskudsordninger til naturpleje via link til Landbrugs- og Fiskeristyrelsens tilskudsordninger	Hele planperioden
Naturpleje i området	Relevante lodsejere kontaktes med henblik på at drøfte muligheder for pleje af naturområder og levesteder for arter	Fra 2017
Sikring af hedehøgs ynglesteder	Tønder Kommune deltager i "Projekt hedehøg" og bidrager med 10.000 kr. årligt	Årligt i hele planperioden

Projekterne gennemføres i videst omfang ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Resumé af artsplejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N103 Kogsbøl og Skast Mose

Natura 2000-området består alene af et fuglebeskyttelsesområde, hvorfor der ikke er nogen naturtyper på udpegningsgrundlaget. Mål og indsats for fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlag gælder kun for arealer inden for den pågældende udpegningsgrundlag.

Dette Natura 2000-område er udpeget på grund af følgende arter: rørhøg, hedehøg, tinksmed, sortterne, og mosehornugle. Kogsbøl og Skast Mose ligger centralt i det åbne land mellem Ballum, Hjerpsted og Bredebro. Området er en nedbrudt højmos under tilgroning med blandt andet birk og græsser. Stedvis kan tue- og højstruktur stadig erkendes.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til Natura 2000-planen. På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Tilstanden af levestederne for rørhøg og tinksmed forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet

Særlig indsats for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af de naturbevarende plejetiltag som Naturstyrelsen udfører i og omkring de mose naturtyper som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet.

Naturstyrelsen planlægger derfor ikke nogen artsspecifikke indsatser for hhv. rørhøg og tinksmed i den centrale statsejede del af mosen.

Naturstyrelsen vil fortsat have fokus på at forbedre den naturlige hydrologi i området og forhåbentligt på den måde kunne forbedre livsbetingelserne og ynglehabitaterne for arterne på udpegningsgrundlaget.

Af hensyn til arterne, rørhøg og tinksmed, anført i Natura 2000 planens område specifikke retningslinjer gennemfører Naturstyrelsen ingen artsspecifikke plejetiltag.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for de udvalgte arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Tilstanden af levestederne for arter i tilstandsklasse I og II er stabil eller i fremgang, mens tilstanden af levesteder for arter i ugunstig tilstandsklasse III-V er i fremgang.
- Det samlede areal og tilstanden af levestederne for arterne på udpegningsgrundlaget – herunder særligt rørhøg og tinksmed er stabil eller øges.

Bilag 2: Indsatsprogram fra den statslige Natura 2000-plan

Generelle retningslinjer

- Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
- Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
- Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
- Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Område specifikke retningslinjer

- Tilstanden af levestederne for rørhøg og tinksmed forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.

Bilag 3: Arter på udpegningsgrundlaget

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-området Kogsbøl og Skast Mose, som består af fuglebeskyttelsesområde F69.

Fugle på udpegningsgrundlaget.

Ynglefugle:

Rørhøg
Tinksmed
Mosehornugle
Hedehøg
Sortterne

Bilag 4: Kortbilag

